

Patafyzika Vesmíru (2. část)

(1. část Patafyziky autora se nedá komentovat vůbec)

[Jan Kadubec](#) • 21. března 2015 • přečtení

V této části něco málo o prostoru a času a taková menší vsuvka o Bohu, plus James Joyce a kvarky. Kdo nemá v oblibě spisovatele Jamese Joyce, klidně může text kurzívou přeskočit.

Co je prostor a čas

Musíme si tedy nejdříve vysvětlit, co je to prostor a co je to čas. Jsem pro odpověď takovouto : Co je prostor? **Vzdálenosti** mezi dvěma či více hmotnými tělesy, kterou měříme v metrech (mm, m, km, parsek...). **To je hrubé nepochopení. Prostor jsou (geometricky) tři na sebe kolmé dimenze, dimenze „od veličiny Délka“.** A vzdálenost je pouze interval na dimenzi délkové. Co je čas? Čas je doba nutná k dosažení bodu B z bodu A. **To je hrubé nepochopení. Čas je vesmírotvorná Veličina, nezadatelná, nezaměnitelná, která má také dimenze, v časoprostoru tři, podobně jako Veličina Délka.** Pak „čas“ jakožto „lidský vjem plynutí *času*“ a interval času jemuž lidé z historických důvodů říkají „doba“, je jen plynutím časových intervalů, respektive je to vjem lidský kde hmotný objekt se posouvá časoprostorem „po časové dimenzi“ a tím na ní ukrajuje intervaly (časové) – Čas neběží „nám“ ale my běžíme „jemu“, tj. po něm, po čase, po časové dimenzi...posouváme se po čase, po třech časových dimenzích (přesně podobně jako se posouváme po třech délkových dimenzích prostorových. Bude dobré pojmenovat třídimenziální čas jako „Časor“ podobně jako je pojmenován „Prostor“ coby třídimenziální veličina Délka. Pozor! Ten bod musí být hmotný! V matematice a fyzice ve škole sice používáme body nehmotné, ale to je pouze názorná pomůcka, skutečností jsou teprve ony hmotné body. Nehmotný bod – to je abstrakce, stejná abstrakce jako čísla, čísla sama o sobě neexistují, neexistuje jedna, dvě, tři, nýbrž jedna hruška, dvě jablka, tři protony. **V bleděružovém (v nadneseném pojetí) jsem já kdysi, coby pan učitel, vysvětloval**

dětem rozdíl mezi matematikou a fyzikou : matematika , to jsou *čísla krát čísla...*, a fyzika , to jsou *čísla krát fyzikální veličiny*. Čísla existují jako abstrakce v našem myšlení, ale v realitě neexistují! Copak jsme někdy viděli někde nad sebou či vedle sebe poletovat třeba sedmičku? Zajisté jsou vynikající a nenahraditelnou pomůckou, bez těchto abstrakcí by věda nebyla možná, ale je nutné mít vždy na mysli, že skutečnost je hmotná a není abstraktní!

Proto mohou vznikat všelijaké srandičky s nekonečnem, protože neberou v úvahu hmotu (nebo energii). Ty srandičky s nekonečnem ve vesmíru, v reálu, ve skutečnosti, nebo jak to ještě říci, prostě neexistují, ? existují pouze v naší mysli. Podobně i slova sama nemají realitu sama o sobě, vždy vyjadřují něco reálného. Když si pomyslím, že si dám zmrzlinu – to přece neexistuje, realita je teprve to, až budu zmrzlinu pojídat. ? Nesouhlas. Realita včera je jiná než realita dnes a než realita zítra a...a vždy to jsou (byly a budou) reality. (Takže – podle Vás pane autore – realita není to, že existují supernovy ?, dokud některá hvězda nevybuchne do supernovy ??, ano ??) Nějaký lepší názorný příklad – slovo jablko je nic, kousat do něj nemůžu, teprve do skutečného jablka se zakousnu, do slova „jablko“ si přece nekousnu. Realita je i to, že jednou budu kousat do jablka, které v tuto „současnou“ chvíli právě nemám, realita je že jednou budu ženatý a budu mít děti, i když je nyní nemám. Můžu si to sice představit, ale neochutnám, i tu chuť si sice můžu představit atd., představa a realita je rozdíl, no ne? Řeč je prostě stejně abstraktní, jako jsou abstraktní čísla.

Jestliže není hmota, tak jakým způsobem změříme vzdálenosti? O.K. Bez hmoty to nejde, respektive jde, ale není tu „Někdo“, kdo by ty intervaly-vzdálenosti na délkové dimenzi (které tam objektivně jsou) měřil. Jak chcete změřit vzdálenost mezi dvěma auty, která nejsou vyrobená, která neexistují? O.K., ale lze změřit délkový interval mezi bodem A a bodem B na té délkové dimenzi, pokud...pokud budeme mít „Kým“ ho měřit. Takže nejde o ty dvě auta která neexistují ale jde o to že neexistuje „pán co měří“. No, a když nemůžeme měřit vzdálenosti, nemůžeme měřit ani čas, Omyl , měřit vzdálenost a měřit dobu lze, ale není „Kým“, není „čím“ neexistuje-li hmota. Takový stav je před Velkým Třeskem : je tam 3+3 dimenzionální stav časoprostoru, ale není tam stav hmoty. tedy jak dlouho nám bude trvat, než se dostaneme z jednoho neexistujícího auta do druhého neexistujícího auta. To by bylo přece

absurdní. Jak dlouho mi potrvá cesta z města A (které vůbec neexistuje, které není postaveno) do města B, které také neexistuje? Měřit čas v tomto případě přece nemá smysl, je to přímo absurdní a nesmyslné.

Takže: když není hmota, tak úplně samozřejmě také není prostor a není ani čas, **Nesouhlas. Před Velkým Třeskem je časoprostor, je plochý, nekonečný, bez polí, bez hmoty, bez toku času, bez rozpínání prostoru** nebo lépe, prostě tam nic nemůžeme změřit, ani na milimetry (kilometry) ani na sekundy (hodiny).

No a dokážeme si v našem mozku představit něco nehmotného? **Dokážeme : čas a délku** Nedokážeme! No a přesně tak prý vypadal vesmír před velkým třeskem. **No paráda, konečně. Jen to trošku poopravím : před Třeskem nebyl V E S M Í R, ale byl 3+3 D časoprostor. (jen časoprostor). Vesmír je „to“, kde je i hmota....(i tok času, i rozpínání prostoru, i pole, i fyzikální zákony)**

Energii, tu si však už představit dokážeme – třeba elektrickou, magnetickou, gravitační a kdoví kolik všelijakých energií už známe – elektrickou si spojíme s drátem (vodičem), magnetickou s železem, gravitační se sluncem či zeměkoulí... vždy si ji spojujeme s nějakou hmotou.

A teď si představme energii bez čehokoliv hmotného, no a to je ona, ta nepředstavitelná, říká se jí spící, temná, neznámá, nepochopitelná, tajemná – neznáme její jméno, nevíme ani, jaké má vlastnosti. Dokonce už nějaké mizivé poznatky o ní máme, ale nedovedeme je ještě vysvětlit.

Kupodivu Boha si lidi dovedou představit jako nehmotného, bezprostorového, tajemného, nepochopitelného..., a vůbec jim to nedělá problémy, ale s tou „spící“ energií nám to problémy dělá – snad už dalším generacím to problém dělat nebude.

Vsuvka o Bohu ... bez mých vsuvek komentářů

Křesťané tvrdí, že Bůh stvořil vesmír z ničeho, tedy náboženství má pravdu, neboť velký třesk také vznikl z ničeho. Zde však stačí jediná otázka: „A kdo stvořil Boha?“ Byl tu vždy, nebyl nikdy stvořen. Tak jo, беру, ale musíte vzít i moji odpověď, že hmota (potažmo energie) tu byla vždy a nebyla nikým stvořena. Váš Bůh je pouze

jiný pojem pro moji hmotu a energii. Tady by snad domluva byla i možná, no ne? Vždyť jde pouze o pojmenování, o pojem, jde o to, co si pod pojmem „Bůh“ a pod pojmem „energie“ myslíme, jakou tomu dáme náplň – mně by třeba vůbec nevadilo, že před velkým třeskem existoval pouze Bůh, akorát bych pojem energie ztotožnil s pojmem Bůh.

Bůh je nehmotný, ta moje energie také, Bůh je nepoznatelný, ta moje energie je také zatím nepoznaná, ale věřím, že lidstvo tu zatím nepoznanou energii pozná a popíše, ač třeba jenom matematicky. Křesťané ovšem svého Boha popsat a definovat nedokážou, je nepostižitelný, slovy nevyjádřitelný, tak to tvrdí teologové. Totéž můžeme tvrdit i my o energii – ovšem jenom prozatím, lidské poznání se přece vyvíjí a jsem si jistý, že my ji, oproti křesťanům, někdy v budoucnu postihneme a vyjádříme slovy nebo matematickými symboly-rovnicemi, což myslím, že už dokonce i je napsané. Bůh, ač nehmotný, se zázračně vtělil do hmotného těla v Ježíši Kristu. My vlastně říkáme totéž. Energie se změnila na Hmotu, akorát zatím nevíme proč, jaký byl důvod a příčina oné změny, ale zázrak v tom nevidíme, spíše nutnost, logickou následnost, přímo determinaci. Máme dvě tvrzení – Bůh je od věčnosti a nikdo ho nestvořil a hmota je od věčnosti a nikdo ji nestvořil. Můžeme klidně prohlásit, že Bůh a hmota jsou pouze jiné názvy téhož. Bůh rovná se Hmota a Hmota rovná se Bůh.

Samozřejmě že hmota má různé a nám mnohdy nepochopitelné formy – hmota mizí a objevuje se, prostor se zakřivuje a čas se zpomaluje či zrychluje, viditelný vesmír je pouhým malým doplňkem temné energie či temné hmoty, gigantické hvězdy se smršťují v nepatrné objekty bizarních vlastností, apod. Jenže jak krásně to církev zamotala. Bůh je živoucí bytost a je nekonečná. Což o to, hmota se občas tváří také jako živoucí bytost a je také jakoby nekonečná.

Zatím fungují pouze dva modely – a oba jsou substanční! Jeden tvrdí, že základem Vesmíru (substancí) je hmota. Druhý tvrdí, že hmotný svět stvořil Bůh z ničeho, z nicoty, což ale také předpokládá substanci – v jejich případě je tou substancí Bůh. Egon Bondy se pokusil zrušit substanci, vymyslel Vesmír na nesubstančním modelu, o to se zatím nikdo na světě nepokusil, pokud alespoň vím. To, že Bondy zrušil Boha, to беру a souhlasím s tím. Ovšem to, že zrušil hmotu jako substanci, to neberu. Hmota, hmotný vesmír, vznikl dle Bondyho z ničeho, z nicoty. To tedy může

klidně převzít všechny podrobnosti a složitosti od náboženských (a idealistických) filozofů a nemusel vymýšlet snad ještě složitější konstrukce na obhájení svého názoru, že svět vznikl sám od sebe z nicoty. Ovšem Nicota jako substance? Proč ne – záleží na tom, jak budeme tu Nicotu definovat.

Na Počátku byl Bůh, nikým nestvořený a věčný. Bůh řekl: „*Budiž svět*“ – no a svými slovy způsobil ten tzv. Velký třesk, tedy vznik vesmíru. Předtím se pouze Duch svatý vznášel nad propastmi. No a není stejné tvrzení, že na počátku byla energie, věčná a nikým nestvořená? A ta energie z nějakého důvodu, zatím nevíme z jakého, najednou bouchla a vznikl Velký třesk a tudíž i hmotný vesmír.

Bůh prý chtěl, a pouze proto stvořil Vesmír, aby v něm žil člověk, kterého má Bůh rád, to kvůli člověku způsobil ten Velký třesk. Když byl všemocný, tož to mohl vymyslet i nějaký jiný vhodnější způsob, to musel čekat 14 miliard let, aby se objevil na zemi člověk? Před Velkým třeskem existoval pouze Bůh, vůkol něho byla nicota, jinými slovy – neexistoval žádný prostor, nebyla žádná hmota (kde by taky mohla být, když neexistoval prostor), nebyl ani čas. To vše mohlo vzniknout až po jeho slovech – Budiž Vesmír!

Věda ovšem tvrdí totéž – před Velkým třeskem neexistoval prostor, ani hmota, ani čas. Liší se jedině v tom, že popírají, že před Velkým třeskem existoval Bůh. Nenacházejí totiž důvod k jeho existenci – proč a nač by existoval? Bůh je nehmotný, lidskými smysly a ani vědeckými přístroji nepostižitelný, slovy nevyjádřitelný – tak to přibližně tvrdí teologové. Ale to samé tvrdí vědci o substanci existující před VT. Věda ví a má docela dosti poznatků o tom, jak vypadá hmota vesmíru – tedy ta čtyři procenta celkové hmotnosti vesmíru, o tzv. temné hmotě a tzv. temné energii nemáme ani potuchu, akorát vědeckými přístroji jsme zjistili, že něco takové existuje, ale jaké to má vlastnosti – nevíme! Klidně tedy můžeme odpovědět na otázku, co bylo před velkým třeskem? Nic? Kdepak! Něco, o čem nemáme tušení, co to je, jak to vypadá, jak se chová... Nemáme prostě o tom vůbec páru. Ale poslední dobou už přece cosi málo víme a známe.

Jasně, že prvotní je hmota (či energie, což je jedno a totéž), teprve na základě hmoty může vzniknout informace – hmota (či energie) je takovým nosičem informace –

informace bez hmoty nemůže vzniknout. Jak tedy Bůh mohl pronést nějakou informaci, pokud nebyl nosič! Bůh se vtělil zázračně do hmotného těla Jehošuy – stvořil sám sebe, z nehmotného boha se stal hmotným bohem – divadýlko, no ne? Čas nebyl, to pouze Bůh se vznášel nad propastmi. Bůh, jak dobře víme, nezná čas, nezná ani hmotu ani prostor – takže ten před VT mohl bezproblémově existovat.

Velikánští ba až prevelikánští obrovští filosofové přišli na myšlenku, že existuje Nic, jinak řečeno – existuje Bůh. No a máme to vyřešeno. Dolejší z Blistů píše: „*Skutečně upřímní astrofyzikové otevřeně přiznávají, že teorie Velkého třesku je převyprávěním příběhu o stvoření světa z knihy Genesis do vědeckého jazyka; Šuova teorie je naproti tomu zjevně taoistická.*“ No to je věta vyjadřující celého Dolejšího.

Myslím si, že na otázku, jak vypadal vesmír před Velkým třeskem lze odpovědět přibližně takto: Nebyla hmota, neexistovala hmota. O.K. Zde zase někteří tvrdí, že tedy neplatí marxistická myšlenka, že hmota tu vždy byla, je a bude. No to je ale nesmysl, přece ta hmota má pouze jiné formy, mění se na různé formy, ale nikdy nezaniká a nikdy nic nevzniká z ničeho. Proč tam ale pletou Marxe a marxismus, to je mi záhadou. Vždyť totéž tvrdil už i Demokritos a Leukipos – že by to byli zakuklení marxisti? My přece už docela dávno víme od Einsteina, že hmota a energie jedno jsou. $E = mc^2$ (energie hmoty je rovna její hmotnosti vynásobenou čtvercem rychlosti světla). Hmota na sebe vezme formu energie a energie na sebe vezme formu hmoty, co je na to divného?

Dokonce onen urychlovač v Cernu má prokázat, že srážkou energií má vzniknout hmota. Cílem je stvořit z energie hmotu, což zajisté půjde, je to logické, fyzikálně jasné, matematicky spočítané, ale zatím experimentálně nedoložené. tam je zakopaný pes. Průměrně velká vodní elektrárna bude dodávat měsíce veškerou svou energii oné laboratoři, ta urychluje tuto energii na rychlost světla, až se přiblíží málem oné toužebné rychlosti světla, nechají tu všechnu energii narazit na nějakou překážku a měl by vzniknout třeba jeden jediný hmotný neutron – kamery onen vznik zachytí a to by byl obrovský úspěch – důkaz toho, že z nehmotné energie vznikla experimentálně hmota. (Energie z jednoho směru se srazí s energií z opačného směru a měla by vzniknout hmota.) To už kdysi moc dávno nabízel Lenin Gamovovi,

že mu dá v nočních hodinách k jeho pokusům k dispozici energii z celé jedné vodní elektrárny, tak si vážil jeho geniality.

Klidně může nastat ve vesmíru situace, kdy bude existovat pouze energie a žádná hmota. **Energie bez hmoty (bez elementárních entit) může a bude existovat jen pouze jako velmi „křivý časoprostor“.** Takovým stavem je plasma. No a to je právě odpověď na otázku – co bylo před velkým třeskem. ? Vše co bylo, byla pouze energie, **Ne !! Před Třeskem nebyla energie, a ani nemohla být. I energie je „křivým stavem časoprostoru“ a ten před Třeskem nebyl. Před Třeskem panuje totálně plochý „inertní“ stav čp a bez hmoty. Energie vznikla (v 3+3D časoprostoru prebigbangovém) právě „ve velkém Třesku“ změnou stavu (nikoliv veškerého čp, ale v lokalitě nekonečnosti) „multikřivením“ dimenzí délkových i časových..., a ten první nesmírně křivý stav je plasma.** o níž lidskými smysly a vědeckými přístroji nedokážeme skoro nic říct, nevíme o ní skoro nic, akorát víme, že existuje, ale jaká je, nevíme. V tom se podobáme křesťanům, ale oproti nim tvrdíme, že někdy v budoucnu ji poznáme a popíšeme. Hmota (resp. energie) před VT existovala v nirváně. Je to tzv. spící energie. Co je to ale nirvána, nevíme. Jak se chová energie v ne-prostoru? Nemáme tušení. **Protože v ne-prostoru žádná energie není, proto neexistuje ani to tušení.** Jak se ta energie chová v našem hmotném a prostorovém vesmíru, to už víme, můžeme ji změřit, naše přístroje zaznamenají vlnovou délku či hladinu oné energie, ale rozměry nikoliv, **neboť kvarky jsou bezrozměrné.(?) Jsem proti.**

James Joyce a kvarky

Fyzik Gell-Mann nazval nejmenší částice kvarky a to podle románu Jamese Joyce „Smuteční hostina na počest Finnegana“, v jiném českém překladu „Plačky nad Finneganem“. Hrdina románu vidí ve snu racky, kteří při letu za lodí křičí: „*Tři kvarky pro pana Marka*“. Toto podivné slovo se v románu již nikde jinde nevyskytuje.

Když tedy existuje patafyzika, proč by nemohla existovat patamatematika čili post matematika, proč by nemohla existovat patafilosofie ba dokonce i pataumění, čili post umění. Takže umění, matematika, fyzika a filosofie je zajedno, je to prostě postmoderna. 😊

Níže no comment

Pro zajímavost jsem vybral nějaké úryvky z onoho slavného Joyceova románu. Vybíral jsem z bakalářské diplomové práce Moniky Karlíkové z roku 2008. Nejdříve z úvodní kapitoly.

Specifický Joyceův prvek tj „etymologický kalambúr“ – slovní hříčka používaná ve smyslu humorném nebo sarkastickém. Najdeme ji obvykle v jednoduše čitelných větách s předvídatelným významem, ovšem v Joyceově díle se nachází snad v každé druhé větě. „*Místo abychom sledovali pouhé slovo nebo formuli, sledujeme celý text, a to obvykle nikoli v podrobnostech, ale ve stylu, spádu. Tak budeme mít dojem, že ta a ta pasáž vypráví ten a ten příběh a náhle si všimneme, že jde o něco úplně jiného.*“ (Butor) Vnímavý čtenář při čtení anglického originálu musí zapojit svou fantazii a snad jazykové znalosti, aby mohl volit, rozluštit, objevit i chápat smysl spousty slov, přeroknutí a hříček jinak, než jak jsou napsána. Proto je tedy knihu možné číst z kterékoli stránky, abyste se jako čtenáři sami rozhodli, která část či myšlenka je pro vás natolik zajímavá, a mohli pokračovat v jejím rozvíjení. Děj románu je tak ve sledu zdánlivě nelogicky na sebe navazujících slovních hříček či asociací bez jakéhokoli zjevného smyslu nemožné rozeznat. Přesto však román Finnegans Wake je rozdělen symbolicky na čtyři hlavní oddíly, každý oddíl obsahuje jiný počet částí. Dohromady dílo tvoří celkem sedmnáct částí, z nichž každá se liší jednotou rytmu, tónu, stylu a námětu.

Záměrem Joyce bylo, aby dílo bylo v obvyklém slova smyslu téměř nečitelné a tedy nepřeložitelné. Při psaní použil autor řadu jazyků a nářečí, takže překlad tohoto

šestisetstránkového díla je velmi obtížný. Dílo Finnegans Wake je napsané tak, aby se nedalo přeložit, možná proto, že samotný překlad do spisovné angličtiny není možný. Joyce k tomu v rozhovorech s Hoffmeisterem dodává: „*Já myslím, že je to velká odvaha chtít vydat překlad i jen fragmentu Work in progress. A pro překladatele je to již víc než odpovědnost. Nemohl jsem se rozhodnout dát svolení k vydání a překladu, zvláště když ani nejde o překlad, ale o novou českou báseň.*“

„*Irrawaddyngje od wadding (=watte, vata) Irrawadije řeka v Indii. Stoke je sloveso prudkého pohybu, nese v sobě přízvuk prudkosti vyjádřeným zdvojeným aa ve slově aars připomínající opět řeku.*“

(Hoffmeister 1996)

Fráze z Finnegans Wake: „... *a tetradomationalgazebocticon...*“;
„*autokinatoneticallypreprovided...*“; „...*their homely codes.*“

Škrabánek o tom píše: „*A kde se Joyce naučil všechny ty jazyky?*“ Nenačil se je všechny, ale nořil se do slovníků a volně porušoval pravidla pravopisu, skládal slova do kuflíkových složenin, sesekával je na fragmenty, psal je pozpátku i jinak mrzačil, aby vyhovovala jeho uměleckému plánu fekotoku víceznačností, eufonie („zvukopisu“), slovních hříček, hádanek a aluzí.“ Z celkového počtu 217 937 slov Plaček nad Finneganem se 49 200 vyskytuje pouze jedinkrát. Taková nebývalá úroda hapax legomen by byla pro běžného čtenáře překážkou, i kdyby se všechna tato slova dala nalézt v anglickém slovníku. Tomu tak ale bohužel není. Plačky nad Finneganem představují montáž z více než sedmdesáti jazyků, nebo jako říká Joyce skromně, jsou „*slovorozplynuty v sedmero mořích plnozavátých keltelenteutoslovazendlatinsanskřzvukopisem*“, tedy keltským, helénským, teutonským (= germánským), slovanským, zend (= íránským), latinským a sanskrtem.“ (Škrabánek, 2002)

„*It's that irrawaddyng I've stoke in my aars.*“ V překladu Hoffmeistera tato věta zní: „*To je oravata dvina, co jsem si narazila do uží.*“ Zde je v překladu Kery úryvek z Finnegans Wake: „*Opilé paj dání nahoře jest jako v pajzlíčcích dolů, říká chvalozpěv na Herma, a všech nás losy a celé to vzkypaní, jak nám bylo sděleno vynikající, inkoustovou autoritou přes náplně, je solárně systematizovatelné sériově kosmicky v*

stále a stále se všemocně šířícím universu pod jedním, k čemu máme nezrymovatelně důvodů k věření, původním sluncem. Bezpečně soudí orb terestriální. Haud certo ergo. Však, ó ty šťastná schopnosti k hříchu, kéž ti sladce a špatně splatí pro nějaký ten archetyptík!"KERA, Denisa. (1997)

Joyce napsal ještě dříve docela dobře čitelný román (mně se alespoň líbil, bylo v něm plno židovského humoru) nazvaný *Odysseus*. Román *Odysseus* vyšel roku 1922 a vzápětí vyvolal nevídaný ohlas, byl přeložen do vícero jazyků. České vydání v překladu Aloyse Skoumala přešlo do kontextu literatur jiných národů jako nehynoucí slovesný skvost. Poslední kapitola v románu je přímo excelentním důkazem vnitřního monologu Molly Bloomové a jejích duševních pochodů. Joyce jakoby na 42 stranách bez jediné interpunkce slovy zachytil mysl Molly v určitém čase. Třeba jedna nedokončená věta se vztahuje k Molly jako dítěti a hned navazuje další věta ze včerejška, vše bez čárek a bez teček, ale číst a rozumět tomu se dá docela snadno.

Samozřejmě literární kritici vychválili až do nebes onu změť, či zmateninu slov, a vyhlásili tu nesmyslnou směsici za nejgeniálnější dílo světové literatury. No proč ne, když tomu nikdo nerozumí, že? Dokonce i proslavený hudební skladatel postmoderny se nechal inspirovat románem *Plačky za Finneganem* a složil hudební opus.

Roaratorio (1979) z dílny Johna Cage je označován za „irský cirkus“ a složitou a komplexní zvukovou koláž inspirovanou dílem Joyce. Titul je odvozen z *Finnegans Wake*: „*this longawaitedMessiagh of roaratorios*“ Idea Roaratoria se objevila poprvé roku 1976, když byl Cage pozván, aby poskytl hudební doprovod k projektu založenému na Joyceově textu. Nakonec jde v Roaratoriu o více variací na Joyceovo dílo, které po vzoru Joyce vznikaly postupně. Celkově se Roaratorio skládá z 3 simultánních částí:

1. Jednou z nich je „mesostic text“, 41 stran básní, v nichž Cage použil kombinaci slov Joyce, počítačového programu Mesolist (založeného na principu knihy I-Ching), kde určující roli hraje náhoda. Tato mesostická forma podle Cage odhaluje způsob, jak mechanicky nebo schematicky se texty Joyce mohou číst nebo psát. Cage použil

jednotlivá slova vybrané tak, aby seřazené pod sebou jejich písmena dávaly svisle od vrchu dolů jméno James Joyce. Toto „libreto“ Cage nečte přímo, ale střídavě odříkává, zpívá, syčí, křičí, šeptá. Cage tyto básně vydal pod názvem *Writing for the Second Time through Finnegans Wake* (1979)

2. Druhou částí je palba zvukových efektů vycházející z textu přímo zaznamenaná v Dublinu, Irsku nebo na dalších místech, kde se odehrávají *Finnegans Wake*. Vzniká tak směs různorodých efektů: hromy, výbuchy, rozbíjení sklenic, ptáci, zvony... takové, které se vyskytovaly ve *Finnegans Wake*.

3. Třetím odkazem je irská tradiční hudba, hrající v různých časech v různé intenzitě: popěvky, kotouče, lidové písně a zvuky okolního prostředí od irské hospody až po rušnou ulici. Jako například v této ukázce: *„Zastavíte se na louce, slyšíte vodopád, smějící se děti, pár kachen a najednou je před vámi rušná ulice. Náhodou otevřete dveře a slyšíte úryvek hudby nebo konverzace, několik hudebníků hrajících na housle a najednou vás něco v dáli znervózní. Je to starý důchodce, který sedí vedle vás... houpe se tam a zpět, mluví si pro sebe nesmysly a divná slova. Není třeba zdůrazňovat, že to není pro každého!“* (Cage in Warburton, 1980)

Samozřejmě i já ještě v době před Cagem (kolem roku 1965) jsem se pokoušel sepisovat nějaké surrealistické texty, ale samotná nesmyslná slova mne vůbec nenapadala, tak jsem si vzal Kuchařku, dle níž jsem si vařival jídlo, a z receptu Kachna nadívaná jsem udělal „poezii“, tj. každé slovo jsem znetvořil do nesrozumitelnosti asi stylem Kancha nedáviná. Zajisté bych takto dokázal klidně převyprávět i Babičku od Boženy Němcové. Možná ten text naklepaný na stroji Continental třeba i najdu. Více receptů jsem už netransformoval do nesrozumitelnosti, neboť došla slivovice. Každý intelektuál, když je totálně ožralej, takových textů nasmolí neúřekom.

No a co s tím mají společného kvarky? Přece úplně vše! Neboť umělci už dávno před Einsteinem a před kvantovými fyziky věděli, o co v patafyzice vlastně jde. Dobře jim tak, umělcům!

***

Dva vesmíry navzájem propletené, jeden je z hmoty a druhý třeba z antihmoty.

Foto1: <http://forum.starmen.net/forum/Fan/Forum/Comics-on-Request-3>

Foto2: Jan Kadubec

JN, 19.04.2017